

УДК 351.74

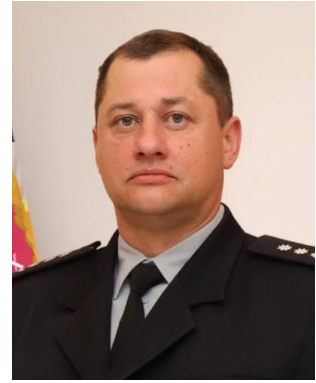
DOI <https://doi.org/10.32782/2709-9261-2024-3-11-2>

Рибалкін Андрій Олександрович,

кандидат юридичних наук, доцент

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2865-3158>

Тишлек Микола Миколайович,

доктор філософії в галузі права

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9150-8329>

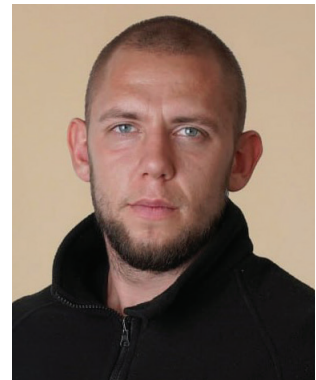

Постний Роман Миколайович,

викладач

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7788-6767>

ПІДСТАВИ ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ПОЛІЦІЄЮ: ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Стаття присвячена аналізу особливостей законодавчого регулювання підстав зупинення транспортних засобів в Україні та державах Європи. Автор звертається до характеристики місця зупинення транспортних засобів у системі заходів адміністративного примусу, що застосовується поліцією, та проблем їх законодавчого регулювання в Україні. З-поміж підстав зупинення транспортних засобів виділяються: а) загальні – врегульовані Законом України «Про Національну поліцію»; б) спеціально-режимні – передбачені законодавством про правовий режим воєнного стану. Виокремлюються деякі недоліки законодавчої регламентації підстав зупинення транспортних засобів поліцією (неузгодженість між собою, недосконалість нормативного змісту, несистематизованість тощо). Особливу увагу приділено аналізу досвіду законодавчого регулювання підстав зупинення транспортних засобів у державах Європи. Проведений аналіз показав, що у європейських державах мають місце різні підходи до унормування підстав зупинення транспортних засобів, які можуть визначатися як профільними актами у сфері безпеки дорожнього руху, так і законами, що врегульовують правовий статус поліції, а також вирізняються різними кількісними та якісними параметрами, рівнем деталізації підстав. Порівняльно-правовий аналіз законодавства України та держав Європи свідчить, що вітчизняне законодавство пропонує досить деталізо-

ваний перелік підстав зупинення транспортних засобів, що є підходом, котрий має низку переваг. Зроблено висновок, що подальший розвиток законодавства України в цій частині потребує чіткого розмежування нормативно-визначених підстав зупинення транспортних засобів, усунення їх дублювань, уточнення редакції окремих підстав, а також систематизації їх переліку та вичерпного врегулювання у ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».

Ключові слова: поліцейські заходи, превентивні заходи, зупинення транспортного засобу, підстави, поліція, європейський досвід.

Постановка проблеми. В умовах реформування Національної поліції України відповідно до європейських стандартів, подальшої розбудови її як професійного та ефективного органу правопорядку, що має основною метою службу суспільству, важливого значення набуває вироблення виважених підходів до законодавчого врегулювання системи та видів поліцейських заходів, підстав їх застосування, процедури реалізації тощо. Повною мірою це стосується й зупинення транспортного засобу як поліцейського заходу, від належного законодавчого врегулювання якого безпосередньо залежить, з однієї сторони, ефективність здійснення поліцейських завдань та функцій у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, а з іншої – реалізація гарантованої Конституцією України свободи пересування, а також інших прав та свобод водіїв транспортних засобів, недопущення зловживань та порушень зі сторони поліцейських. Як свідчать результати опитування учасників дорожнього руху, кожен п'ятий респондент відзначив, що відносно нього або його близьких та знайомих мали місце факти безпідставної (безпричинної) зупинки транспортного засобу поліцейськими [13, с. 232]. У зв'язку із наведеним аналіз підстав зупинення транспортного засобу та проблем їх законодавчого регулювання в Україні набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Превентивні поліцейські заходи, у тому числі у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, були предметом досліджень низки вітчизняних вчених-адміністративістів, зокрема О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, М.Ю. Веселова, С.С. Вітвіцького, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Кузьменко, О.М. Мердової, Р.В. Миронюка, Т.П. Мінки, О.М. Музичука, О.Ю. Салманової, О.Ю. Снявської, Х.П. Ярмакі та ін. У свою чергу, доводиться констатувати, що такий поліцейський захід як зупинення транспортного засобу аналізувався науковцями переважно у контексті більш загальної проблематики, пов'язаної із застосуванням поліцією адміністративного примусу, та все ще потребує поглибленого спеціального дослідження, у тому числі з урахуванням зарубіжного досвіду. Привертає увагу й той факт, що більшість наявних досліджень у цій сфері були підготовлені до змін законодавства, що мали місце в умовах дії воєнного стану в Україні, а слідом за ними раніше сформульованих наукових висновків і пропозицій потребують перегляду та уточнення. При цьому, в умовах набуття Україною статусу держави-кандидата на членство в Європейському Союзі та вжиття подальших кроків на шляху адаптації законодавства до європейських стандартів постає необхідність у комплексному аналізі європейського досвіду щодо регулювання поліцейських заходів, узагальненні такого досвіду та визначенні можливості його використання в Україні. Наведені обставини і зумовлюють постановку **мети цієї наукової статті**, що полягає у висвітленні особливостей законодавчого регулювання підстав зупинення транспортного засобу в Україні та державах Європи.

Виклад основного матеріалу. Зупинення транспортних засобів є одним із основних видів поліцей-

ських заходів, що передбачений ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. За своєю правовою природою цей захід є юридично-значущою дією поліцейського, що реалізується ним з підстав та у способи, передбачені законодавством, та має на меті досягнення фактичного результату у формі фізичної зупинки руху транспортного засобу. Зупинення транспортного засобу відносять до так званих актів-дій або ж простих (одиничних) дій, які уповноважені застосовуватися поліцейськими [10, с. 72]. Водій зобов'язаний виконувати передбачені законом вимоги поліцейського, що даються ним в межах компетенції, передбаченої законодавством. У випадку подання поліцейським сигналу про зупинку водій зобов'язаний зупинити транспортний засіб з дотриманням вимог Правил дорожнього руху [1, ст. 16]. Зупинення транспортного засобу є примусовим заходом та реалізується незалежно від волі водія, а його невиконання останнім забезпечується заходами адміністративної відповідальності (зокрема, за ст. 122² «Невиконання водіями вимог про зупинку» Кодексу України про адміністративні правопорушення). З огляду на сучасний стан законодавчої регламентації підстав зупинки транспортного засобу та їх змістовний аналіз такий захід може бути одночасно віднесений як до адміністративно-запобіжних заходів (превентивних заходів), так і заходів адміністративного припинення (реагування на правопорушення).

Правове регулювання зупинення транспортного засобу здійснюється законами України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. (права та обов'язки водія транспортного засобу тощо [1]), «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 р. (перелік підстав зупинення транспортного засобу поліцейським, обов'язок поінформувати водія про конкретну причину зупинення з детальним описом підстави зупинки та ін. [2]), «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. (можливість встановлення особливого режиму руху транспортних засобів як заходу режиму воєнного стану [3]), постановами Кабінету Міністрів України «Про правила дорожнього руху» від 10.10.2001 р. (єдиний порядок дорожнього руху на всій території України, у тому числі обов'язки водія при зупиненні транспортного засобу [5]), «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану» від 29.12.2021 р. (підстави зупинення транспортного засобу під час забезпечення здійснення заходів режиму воєнного стану [4]) та ін.

Зокрема, відповідно до ч. 1 ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» *поліцейський може зупинити транспортні засоби у разі:* 1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху; 2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу; 3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо

є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення; 4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку; 5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути; 6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративне правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод; 7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху; 8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху; 9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв; 10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту; 11) якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених.

Крім того, у ч. 2 ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» визначені дві додаткові підстави зупинення транспортного засобу. Передбачається, що *поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі*: 1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту; 2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту [2].

Аналіз законодавства, що регулює підстави зупинення транспортного засобу, свідчить про наявність в ньому недоліків як змістовного, так і формального характеру. *По-перше, має місце дублювання та неузгодження між собою окремих підстав зупинення транспортного засобу, що врегульовані у ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».* Зокрема, така підстава як порушення водієм Правил дорожнього руху (п. 1 ч. 1 ст. 35) є комплексною та змістовно охоплює інші підстави, як-то «якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну

несправність транспортного засобу» (п. 2 ч. 1 ст. 35), «порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв» (п. 8 ч. 1 ст. 35) та деякі інші. Правила дорожнього руху є зводом приписів, що систематизовані у постанові Кабінету Міністрів України «Про правила дорожнього руху» від 10.10.2001 р. Такими Правилами передбачається, що забороняється: а) експлуатація транспортних засобів у разі порушення порядку встановлення і використання спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв (п. 31.3); б) подальший рух транспортних засобів, у яких у темну пору доби або в умовах недостатньої видимості, не горять лампи фар чи задніх габаритних ліхтарів або під час дощу (снігопаду) не працює склоочисник з боку розміщення керма (п. 31.6) [5] тощо. Вичерпний перелік очевидних ознак, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу, намагалися виробити вчені [12, с. 136–139]. Як бачимо, має місце дублювання, адже підстава зупинення транспортних засобів, передбачена п. 1 ч. 1 ст. 35 («якщо водій порушив Правила дорожнього руху») є родовою щодо низки інших, видових підстав, визначених Законом «Про Національну поліцію» (ч. 1 п. 2, 8 ст. 35 та ін.).

По-друге, окремі підстави зупинення транспортного засобу мають недоліки у формально-юридичному визначенні їх змісту, що потенційно може бути підґрунтям для зловживань та уникнення відповідальності водіями, винними у порушенні Правил дорожнього руху. Як приклад, можна відзначити підставу, передбачену п. 1 ч. 1 ст. 35 – «якщо водій порушив Правила дорожнього руху». Отже, формально-юридично у Законі мова йде про випадки зупинки саме тоді поліцейським, коли він достовірно знає, що водій вже є таким, що порушив Правила дорожнього руху (констатація вже юридично встановленого факту). Однак, аналіз чинного законодавства України дозволяє зробити висновок, що у провадженні у справах про адміністративні правопорушення також діє принцип презумпції невинуватості, згідно якого водій може вважатись таким, що вчинив адміністративне правопорушення виключно тоді, коли його вина буде доведено в законному порядку і це буде встановлено відповідно постановою, уповноваженого органу адміністративної юрисдикції. Як зазначено у Рішенні Конституційного Суду України (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) від 22.12.2010 р., адміністративна відповідальність в Україні та процедура притягнення до адміністративної відповідальності ґрунтуються на конституційних принципах та правових презумпціях, які зумовлені визнанням і дією принципу верховенства права в Україні [6]. У зв'язку з наведеним з метою уникнення зловживань та неоднозначного тлумачення на практиці доцільною була б редакція п. 1 ч. 1 ст. 35 Закону «Про Національну поліцію» через категорію уповноважуючу на розсуд, як-то «достатні підстави вважати, що водій порушив Правила дорожнього руху».

По-третє, підстави зупинення транспортного засобу поліцейськими не систематизовані в єдиному нормативно-правовому акті, що пов'язується із законодавчими новаціями у цій сфері в умовах воєнного стану. Поряд із Законом «Про Національну поліцію» підстави зупинення транспортних засобів врегульовані також у постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забез-

печення заходів правового режиму воєнного стану» від 29.12.2021 р. Зокрема, у цій постанові визначено 10 підстав зупинення транспортного засобу уповноваженою особою, 9 з яких по суті є дублюванням підстав зі ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію». При цьому, має місце і нова підстава зупинки – «проїзд транспортних засобів через блокпости та контрольні пункти в'їзду-виїзду» [4, п. 10]. Доцільність встановлення такої підстави в умовах воєнного стану є обґрунтованою та сумнівів не викликає, адже спрямовується на реалізацію такого заходу режиму воєнного стану як встановлення особливого режиму рух транспортних засобів (п. 6 ч. 1 ст. 8 Закону «Про правовий режим воєнного стану»).

Водночас, невичерпність визначення підстав зупинення транспортного засобу у Законі «Про Національну поліцію» та закріплення таких підстав різними за юридичною силою нормативно-правовими актами (законом та підзаконним актом) може негативно відзначити на правозастосуванні. Вичерпний (закритий) перелік підстав зупинки транспортного засобу є важливою гарантією забезпечення прав водіїв транспортних засобів та недопущення можливих зловживань. Як зазначає В.О. Іванцов, будь-яка зупинка транспортного засобу пов'язується із обмеженням свободи водіїв щодо реалізації їхнього права на вільне пересування у визначений проміжок часу, що, у свою чергу, зумовлює закріплення вичерпного переліку підстав зупинки транспортного засобу [9, с. 144]. Розділяємо точку зору В.І. Вариводи, Д.А. Євдокимова та В.Г. Сюравич, що перелік підстав зупинення транспортних засобів в Законі «Про Національну поліцію» має бути вичерпним і не може бути доповненим, крім випадку внесення змін до цієї статті відповідним законом [7, с. 44]. У зв'язку із наведеним вбачаємо за доцільне внесення відповідних доповнень до Закону «Про Національну поліцію».

Корисним у контексті предмету дослідження буде звернення до досвіду законодавчого врегулювання підстав зупинення транспортного засобу у державах Європи. Проведений аналіз показав, що відповідні підстави визначаються у європейських державах у профільному законодавстві або про дорожній рух або про поліцію. При цьому, відповідні підстави зупинення поліцейським транспортних засобів у різних країнах врегульовуються з відмінною мірою узагальнення та деталізації. Наприклад, у Законі Великої Британії «Про дорожній рух» від 1988 р. повноваженням поліції щодо зупинення транспортного засобу присвячена окрема стаття – ст. 163. Однак, ця стаття не передбачає деталізованого переліку підстав для зупинки, а обмежується лише обов'язком водія зупинитись. Закріплюється, що особа, яка керує механічним транспортним засобом або велосипедом на дорозі, повинна зупинити транспортний засіб на вимогу поліцейського. Якщо особа не виконує вимоги поліцейського про зупинку, то вона вважається такою, що вчинила правопорушення [16]. *Правилами дорожнього руху Федеративної Республіки Німеччина* (Straßenverkehrsordnung, StVO) від 2013 р. передбачається, що працівникам поліції дозволяється зупиняти учасників дорожнього руху для контролю дорожнього руху, у тому числі для перевірки їх здатності керувати транспортними засобами та проведення опитування (п. 36) [17]. Відповідно до законодавства про дорожній рух таких країн як *Польща, Словаччина, Естонія, Франція* поліцейський має право зупинити транспортний засіб для проведення перевірки стану водія на предмет дотримання ним Правил дорожнього руху, у тому числі на предмет алкогольного або іншого сп'яніння [8, с. 7].

У ст. 11 «Зупинка та рух транспортних засобів» Закону Фінляндії «Про поліцію» від 2011 р. закріплено, що «поліцейські мають право наказувати зупинити транспортний засіб, доставляти транспортний засіб або наказати його доставити, якщо це виправдано для виконання службових повноважень поліції» [14]. Відповідно до ст. 22 Закону Швеції «Про поліцію» від 1998 р. офіцер поліції може зупинити транспортний засіб: а) якщо є підстави вважати, що в ньому перебуває особа, яка вчинила правопорушення; б) якщо це необхідно для затримання особи, яка пересувається у транспортному засобі, обмеження його свободи, обшуку або огляду; в) якщо це необхідно для проведення огляду транспортного засобу; г) якщо це необхідно для регулювання дорожнього руху або перевірки водія чи транспортного засобу згідно із приписами законодавства [18]. Законом Литви «Про поліцію» від 1990 р. унормується, що при забезпеченні безпеки дорожнього руху поліцейський має право зупиняти автомобілі та інші види транспорту з метою перевірки документів водія, транспортного засобу та вантажу [15, ст. 39].

Відносно деталізованими є приписи Закону Чехії «Про поліцію» від 2008 р., котрий передбачає окремий § 42 «Зупинка та огляд транспортного засобу». При цьому, привертає увагу, що такі нормативні приписи не розмежовують підстав зупинки транспортних засобів та його огляду. Зокрема, передбачено, що: 1) поліцейський уповноважений зупинити транспортний засіб та провести його огляд, якщо він переслідує особу, яка вчинила умисне карне діяння, або шукає особу, яка вчинила умисне карне діяння, або речі, що походять з такого карного діяння або пов'язані з таким карним діянням, і має обґрунтовану підозру, що у транспортному засобі така особа або речі знаходяться; 2) поліцейський уповноважений зупинити транспортний засіб та провести його огляд, якщо він має обґрунтовану підозру, що із використанням транспортного засобу, на транспортному засобі або у зв'язку з транспортним засобом було вчинено карне діяння; 3) поліцейський уповноважений зупинити транспортний засіб та провести його огляд, якщо він шукає: а) осіб, які перебувають у розшуку, зникли або незаконно затримуються на території Чехії; б) зброю, набої, вибухові речовини, наркотичні та психотропні речовини та отрути, або в) речі, що походять з карної діяльності або пов'язані з карною діяльністю, і має обґрунтовану підозру, що у транспортному засобі така особа або речі знаходяться [11, с. 523–524].

Висновки. Підсумовуючи, слід підкреслити, що зупинення транспортного засобу є одним із найважливіших поліцейських заходів, що спрямовується як на запобігання правопорушень, так і їх припинення. У зв'язку із законодавчими новаціями, що мали місце в умовах воєнного стану, правові норми, що регламентують підстави зупинення транспортних засобів, не є систематизованими. Вичерпний перелік підстав зупинення транспортного засобу поліцейським в Україні можна визначити на підставі ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію» (загальні підстави) та постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану» від 29.12.2021 р. (спеціально-режимні підстави в умовах воєнного стану). При цьому, аналіз показав, що у європейських державах мають місце різні підходи до унормування підстав зу-

пинення транспортних засобів, які можуть визначатися профільними актами у сфері безпеки дорожнього руху або ж законами, що врегульовують правовий статус поліції, а також вирізняються різними кількісними та якісними параметрами, рівнем деталізації підстав. Порівняльно-правовий аналіз законодавства України та держав Європи свідчить, що вітчизняне законодавство пропонує досить деталізований перелік підстав зупи-

нення транспортних засобів, що є підходом, котрий має низку переваг. У свою чергу, подальший розвиток законодавства України в цій частині потребує чіткого розмежування нормативно-визначених підстав зупинення транспортних засобів, усунення їх дублювань, уточнення редакції окремих підстав, а також систематизації їх переліку та вичерпного врегулювання у ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».

Список використаних джерел

1. Про дорожній рух: Закон України від 30.06.1993 р., № 3353-ХІІ, зі змін. та доп. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 31. Ст. 338.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р., № 580-VIII, зі змін. та доп. *Офіційний вісник України*. 2015. № 63. Ст. 2075.
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р., № 389-VIII, зі змін. та доп. *Офіційний вісник України*. 2015. № 46. Ст. 1449.
4. Про затвердження Порядку перевірки документів в осіб, огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян під час забезпечення заходів правового режиму воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р., № 1456. *Офіційний вісник України*. 2022. № 12. Ст. 641.
5. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 р., № 1306, зі змін. та доп. *Офіційний вісник України*. 2001. № 41. Ст. 1852.
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Багінського Артема Олександровича щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 14-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про адміністративну відповідальність у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху) від 22.12.2010 р., № 23-рп. *Вісник Конституційного Суду України*. 2010. № 1. Стор. 13.
7. Варивода В. І., Євдокимов Д. А., Сюрвачик В. Г., Жук О. М. Забезпечення Національною поліцією безпеки дорожнього руху: правові та організаційні аспекти: метод. рекомендації. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. 110 с.
8. Європейський досвід правового регулювання забезпечення безпеки дорожнього руху: інформаційна довідка Європейського інформаційно-дослідницького центру. USAID, Фонд «Східна Європа», Інфоцентр. URL: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29391.pdf> (дата звернення: 20.09.2024)
9. Закон України «Про національну поліцію»: наук.-практ. комент. [О. І. Безпалова, К. Ю. Мельник, О. Ю. Юхно та ін.] / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. Харків: ХНУВС, 2016. 408 с.
10. Лакійчук Я. О. Адміністративно-правове забезпечення превентивної діяльності поліції: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2019. 219 с.
11. Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / за заг. ред. О. А. Банчука. Київ: Москаленко О.М., 2013. 588 с.
12. Ташматов В. А. Зупинення транспортного засобу як один із видів превентивних поліцейських засобів. *Підвеноукраїнський правничий часопис*. 2016. Вип. 2. С. 136-139.
13. Ярмак Х. П., Пилипів Р. М., Веселов М. Ю. Адміністративно-правове регулювання діяльності патрульної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні: моногр. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. 240 с.
14. On Police: Act of Finland of 2011, as amended. URL: https://www.finlex.fi/sv/laki/kaannokset/2011/en20110872_20131168.pdf (дата звернення: 22.09.2024)
15. On Police: Act of Lithuania of 1990, as amended. <https://policehumanrightsresources.org/content/uploads/2016/06/Law-on-Police-Lithuania.pdf?x54919> (дата звернення: 20.09.2024)
16. On Road Traffic: Act of Great Britain of 1988, as amended. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/52/section/163> (дата звернення: 20.09.2024)
17. Straßenverkehrs-Ordnung (StVO) von Deutschland. Ausfertigungsdatum: 06.03.2013. URL: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/BJNR036710013.html (дата звернення: 20.09.2024)
18. The Police Act of Sweden with commentary. The Swedish National Police Board. November 1999. URL: [https://www.policinglaw.info/assets/downloads/Swedish_Police_Act_\(with_commentary\).pdf](https://www.policinglaw.info/assets/downloads/Swedish_Police_Act_(with_commentary).pdf) (дата звернення: 20.09.2024)

References

1. Pro dorozhnyi rukh [About road traffic]: Zakon Ukrainy vid 30.06.1993 r., № 3353-KhII, zi zmin. ta dop. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1993. № 31. St. 338 [in Ukrainian].
2. Pro Natsionalnu politsiuu [About the National Police]: Zakon Ukrainy vid 02.07.2015 r., № 580-VIII, zi zmin. ta dop. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2015. № 63. St. 2075 [in Ukrainian].
3. Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu [About the legal regime of martial law]: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 r., № 389-VIII, zi zmin. ta dop. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2015. № 46. St. 1449 [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Poriadku perevirky dokumentiv v osib, ohliadu rechei, transportnykh zasobiv, bahazhu ta vantazhiv, sluzhbovykh prymishchen i zhytla hromadian pid chas zabezpechennia zakhodiv pravovoho rezhymu voiennoho stanu [On the approval of the Procedure for checking documents in persons, inspecting things, vehicles, luggage and cargo, official premises and housing of citizens during the provision of measures of the legal regime of martial law]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 29.12.2021 r., № 1456. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2022. № 12. St. 641 [in Ukrainian].
5. Pro Pravyła dorozhnoho rukhu [About Traffic Rules]: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.10.2001 r., № 1306, zi zmin. ta dop. Ofitsiyni visnyk Ukrainy. 2001. № 41. St. 1852 [in Ukrainian].

6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym zvernenniam hromadianyna Bahinskoho Artema Oleksandrovycha shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhen chastyny pershoi statti 14-1 Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (sprava pro administratyvnu vidpovidalnist u sferi zabezpechennia bezpeky dorozhnogo rukhu) vid 22.12.2010 r., № 23-rp (2010). [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional appeal of the citizen of Baginsky, Artem Oleksandrovych, regarding the official interpretation of the provisions of the first part of Article 14-1 of the Code of Ukraine on administrative offenses (the case of administrative responsibility in the field of ensuring road traffic safety) dated 12.22.2010, no. 23-rp]. *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*. № 1. Stor. 13 [in Ukrainian].
7. Varyvoda, V. I., Yevdokymov, D. A., Siuravchuk, V. H., & Zhuk, O. M. (2019). *Zabezpechennia Natsionalnoiu politsiieiu bezpeky dorozhnogo rukhu: pravovi ta orhanizatsiini aspekty [Provision of road traffic safety by the National Police: legal and organizational aspects]: metod. rekomend.* Kyiv: Nats. akad. vnutr. sprav. 110 s. [in Ukrainian].
8. Ievropeiskyi dosvid pravovoho rehuliuвання zabezpechennia bezpeky dorozhnogo rukhu: informatsiina dovidka Yevropeiskoho informatsiino-doslidnytskoho tsentru [European experience of legal regulation of road safety: information guide of the European Information and Research Center]. USAID, Fond «Skhidna Yevropa», Infotsentr. Retrieved from: <https://infocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29391.pdf> (data zvernennia: 20.09.2024) [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy «Pro natsionalnu politsiiu» (2016). [Law of Ukraine "On the National Police"]: nauk.-prakt. koment. [O. I. Bezpalova, K. Yu. Melnyk, O. Yu. Yukhno ta in.] / za zah. red. V. V. Sokurenka. Kharkiv: KhNUVS. 408 s. [in Ukrainian].
10. Lakiichuk, Ya. O. (2019). Administratyvno-pravove zabezpechennia praveventyvnoi diialnosti politsii [Administrative and legal provision of preventive police activities]. *Candidate's thesis*. Kyiv. 219 s. [in Ukrainian].
11. Status politsii: mizhnarodni standarty i zarubizhne zakonodavstvo (2013). [Police status: international standards and foreign legislation] / za zah. red. O. A. Banchuka. Kyiv: Moskalenko O.M. 588 s. [in Ukrainian].
12. Tashmatov, V. A. (2016). Zupynennia transportnoho zasobu yak odyin iz vydiv preventyvnykh politseyskykh zasobiv [Stopping a vehicle as one of the types of preventive police measures]. *Pidvennoukrainskyi pravnychyi chasopys*. Vyp. 2. S. 136–139 [in Ukrainian].
13. Iarmaki, Kh. P., Pylypiv, R. M., & Veselov, M. Yu. (2019). *Administratyvno-pravove rehuliuвання diialnosti patrolnoi politsii shchodo zabezpechennia bezpeky dorozhnogo rukhu v Ukraini [Administrative and legal regulation of the activity of the patrol police in order to ensure road traffic safety in Ukraine]: monohr*. Zhytomyr: Vyd. O.O. Yevenok. 240 s. [in Ukrainian].
14. On Police: Act of Finland of 2011, as amended. Retrieved from: https://www.finlex.fi/sv/laki/kaannokset/2011/en20110872_20131168.pdf (data zvernennia: 22.09.2024) [in English].
15. On Police: Act of Lithuania of 1990, as amended. Retrieved from: <https://policehumanrightsresources.org/content/uploads/2016/06/Law-on-Police-Lithuania.pdf?x54919> (data zvernennia: 20.09.2024) [in English].
16. On Road Traffic: Act of Great Britain of 1988, as amended. Retrieved from: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/52/section/163> (data zvernennia: 20.09.2024) [in English].
17. Straßenverkehrs-Ordnung (StVO) von Deutschland. Ausfertigungsdatum: 06.03.2013. Retrieved from: https://www.gesetze-im-internet.de/stvo_2013/BJNR036710013.html (data zvernennia: 20.09.2024) [in German].
18. The Police Act of Sweden with commentary. The Swedish National Police Board. November 1999. Retrieved from: [https://www.policinglaw.info/assets/downloads/Swedish_Police_Act_\(with_commentary\).pdf](https://www.policinglaw.info/assets/downloads/Swedish_Police_Act_(with_commentary).pdf) (data zvernennia: 20.09.2024) [in English].

Rybalkin Andriy,

Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2865-3158>

Tyshlek Mykola,

PhD in Law
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-9150-8329>

Postny Roman,

Lecturer
(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7788-6767>

FOUNDATIONS FOR STOPPING VEHICLES BY THE POLICE: SOME PROBLEMS OF LEGISLATIVE REGULATION IN UKRAINE AND EUROPEAN EXPERIENCE

The article is devoted to the analysis of the peculiarities of the legislative regulation of the grounds for stopping vehicles in Ukraine and European countries. The author addresses the characteristics of the place of stopping of vehicles in the system of administrative coercion measures used by the police and the problems of their legislative regulation in Ukraine. Some shortcomings of the legislative regulation of the reasons for stopping vehicles by the police are highlighted (inconsistency among themselves, imperfection of the regulatory content, lack of systematization, etc.).

Particular attention is paid to the analysis of the experience of legislative regulation of the grounds for stopping vehicles in European countries. The conducted analysis showed that in European countries there are different approaches to standardizing the reasons for stopping vehicles, which can be determined by specific acts in the field of road safety or laws regulating the legal status of the police, distinguished by different quantitative and qualitative parameters, as well as the level of detail reasons. A comparative legal analysis of the legislation of Ukraine and European countries shows that domestic legislation offers a fairly detailed list of reasons for stopping vehicles, which is an approach that has a number of advantages. It was concluded that the further development of the legislation of Ukraine in this part requires a clear demarcation of the normatively defined grounds for stopping vehicles, elimination of their duplication, clarification of the wording of individual grounds, as well as systematization of their list and comprehensive regulation in Art. 35 of the Law of Ukraine «On the National Police».

Key words: *police measures, preventive measures, stopping a vehicle, grounds, police, European experience.*